

ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО СІНГАПУРСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ: ЩО ДАЛІ?

Потьомкіна Ю.С. (Україна)

кандидат наук з державного управління, старший юрист ЮФ Asters, бізнес-медіатор ТПП Мюнхена

Процеси альтернативного вирішення спорів (ADR – alternative/appropriate dispute resolution) відіграють важливу роль в наданні зацікавленим сторонам допомоги при виникненні конфліктів. Це особливо важливо в комерційному секторі, оскільки дозволяє сторонам вирішувати свої суперечки без необхідності традиційного судового розгляду, яке часто є формальним, дорогим і забирає багато часу.

Міжнародна організація CPR: International Institute for Conflict Prevention & Resolution (Нью Йорку), яка вже понад 40 років допомагає бізнесу і їхнім радникам/юристам, будь то внутрішні або зовнішні юристи, запобігати і вирішувати комерційні суперечки більш ефективно і менш затратно. У фокусі медіація, арбітраж та інші ADR процедури. У CPR входять представники бізнесу та представники юрфірм. CPR спочатку 80-х розробив і запропонував ринку ADR pledge – заяву документ декларативного характеру, підписуючи який компанія декларує, що ADR методи, разом з судовим розглядом або окремо, здатні знизити витрати і привести до рішень, яких сторони не досягнуть в суді. До даного документу приєдналися понад 4000 бізнесів і юридичних компаній з усього світу.

Але що робить медіацію такою затребуваною? Потужні переваги медіації полягають в наступному.

Економію витрат і часу. Медіація може бути організована протягом декількох тижнів і завершена протягом одного або двох днів, і тому вона пов'язана з меншими витратами, ніж судовий розгляд або арбітраж.

Контроль за результатом. Сторони несуть відповідальність і спільно визначають умови врегулювання, при цьому медіатор сприяє врегулюванню. Це дає сторонам контроль над результатом і створює поле для більш творчих способів вирішення спору. Це не схоже на судовий або арбітражний процес, коли результат рішення визначається суддею або арбітром для сторін.

Збереження відносин. Медіація може бути більш відповідним методом, коли сторони хочуть зберегти бізнес-відносини. Орієнтація на майбутнє і прагматичний підхід дозволяє продовжити спільний бізнес або ж через час почати нові спільні проекти. Медіація відповідає духу бізнесу.

Конфіденційність. Медіація – це конфіденційний процес, при якому те, що обговорювалося або узгоджувалося в приватному порядку, не може бути передано третій стороні без згоди сторін. Навіть, якщо медіація не приводить до угоди, сторони можуть перейти до арбітражу або судового розгляду, але те, що відбувалося в процесі медіації, залишається конфіденційним і не буде розголошено або використано при арбітражному або судовому розгляді.

При всіх перевагах цікавим видаються результати міжнародного опитування¹, оприлюдненого Сінгапурською міжнародною академією вирішення спорів 8 серпня 2019 року, які показали, що можливість забезпечення виконання результатів є основним критерієм при виборі компаній та юристів як вирішити міжнародні комерційні конфлікти. Це також підтверджується і українською практикою.

До теперішнього часу не було міжнародного механізму для ефективного визнання і забезпечення дотримання угод за результатами медіації для міжнародних сторін.

7 серпня 2019 року в Сінгапурі була підписана Конвенція ООН "Про міжнародні угоди за результатами медіації" (United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation), відома як «Сінгапурська Конвенція» (далі – Конвенція).

Україна стала однією з 46 країн, що підписали Конвенцію. Серед інших підписантів – США, Китай, Південна Корея та Індія.

У цьому документі викладаються цілі Конвенції: як це піде на користь бізнесу; як країни виграють від підписання Конвенції; а також те, який вплив матиме Конвенції на країни-підписантів.

Конвенція стала першою багатосторонньою угодою, яка полегшить визнання і забезпечення дотримання угод за результатами медіації. Вона є результатом роботи, проведеної Робочою групою Комісії ООН по праву міжнародної торгівлі («ЮНСІТРАЛ»). Знадобилось 3 роки (2015-2018); 6 сесій (62 - 68 сесій); 85 держав-членів і 35 неурядових організацій, щоб 20 грудня 2018 року Генеральна асамблея ООН прийняла Конвенцію; узгодила церемонію підписання, яка відбулася в Сінгапурі 7 серпня 2019 року та затвердила назву Конвенції «Singapore Convention on Mediation».

До теперішнього часу не було міжнародного механізму для ефективного визнання і забезпечення дотримання угод за результатами медіації для міжнародних сторін.

Щоб оцінити потенційний вплив Сінгапурської конвенції, важливо розглянути сферу її застосування.

Відповідно до ст.1 Конвенції, вона застосовується до міжнародної «угоди, внаслідок медіації і укладена у письмовій формі сторонами для вирішення комерційного спору». Конвенція не застосовується до угод, укладених для вирішення спорів або спорів, пов'язаних із сімейним, спадковим чи трудовим правом.

Згідно з п. 3 ст. 1 Конвенції, під дію Конвенції не підпадатимуть певні угоди, а саме: які були затверджені судом чи укладені в процесі судового розгляду; які можуть бути приведені у виконання як судові рішення у державі, де суд розташований; які мають статус арбітражного рішення

---

¹ <https://ink.library.smu.edu.sg/sidra/>

Ст. 4 Конвенції передбачає певні вимоги до угоди за результатами медіації, адже для приведення у виконання останньої сторона повинна подати до суду: угоду за результатами медіації, підписану сторонами; підтвердження того, що угода укладена в результаті медіації (підпис медіатора на угоді; документ про факт проведення медіації, підписаний медіатором; засвідчення установи, яка адмініструвала процес медіації, чи інші докази проведення медіації).

Невизначеності при введенні в дію Сінгапурської конвенції

Причиною для виникнення деякого здорового скептицизму з приводу Сінгапурської конвенції, полягає в тому, що існує певна невизначеність щодо того, як Сінгапурська конвенція буде введена в дію. Це має кілька аспектів, які я розгляну по черзі.

По перше, припущення «або / або», полягає в тому, що сторони обирають між арбітражем або медіацією, але не обидві процедури. Це спростовується наявністю різних комбінацій протоколів arb-med, med-arb та arb-med-arb, які все більше набирають популярність. Згідно з доповіддю "Global Pound Conference Series 2018"², поєднання судових та несудових процесів є основними способами покращення майбутнього вирішення комерційних суперечок.

У зв'язку з цим важливо, що Сінгапурська конвенція виключає зі своєї сфери застосування відповідно до статті 1 (3) (b) мирові угоди, які були зафіксовані і підлягають виконанню як арбітражні рішення.

По-друге, залишається відкритим питання, як стаття 12 (4) Сінгапурської конвенції вплине на її реалізацію в державах-членах регіональних організацій економічної інтеграції.

Стаття 12 (4) передбачає, що Сінгапурська конвенція «не має переважної сили по відношенню до норм регіональної організації економічної інтеграції, які суперечать їй, незалежно від того, коли такі норми було прийнято або введено в дію – до чи після цієї Конвенції:»,

а) якщо згідно зі статтею 4 виконання запитується у державі, яка є членом такої організації, і всі відповідні держави згідно з пунктом 1 статті 1 є членами такої організації, або

б) щодо визнання і виконання судових рішень між державами-членами такої організації.

Таким чином, режим примусу відповідно до Сінгапурської конвенції буде залежати від будь-яких додаткових попередніх умов, що накладаються регіональними організаціями. Наприклад, таких як отримання згоди контрагента, як того вимагає Директива ЄС про посередництво, перш ніж можна буде покладатися на угоду про врегулювання за результатами медіації³.

---

² <https://www.pwc.com/gx/en/forensics/gpc-2018-pwc.pdf>

³ UNCITRAL, Report of Working Group II (Dispute Settlement) on the work of its sixty-sixth session (New York, 6-10 February 2017) (A/CN.9/901)

По-третє, стаття 5 (1) (d) Сінгапурської конвенції може істотно обмежити застосовність цієї Конвенції. Стаття 5 (1) (d) надає захист, якщо надання допомоги буде суперечити умовам мирової угоди.

З цієї точки зору, яка підтверджується підготовчими матеріалами⁴, 2) сторонам буде дозволено «укласти договір» про виконання їх угоди про врегулювання відповідно до Сінгапурської конвенції, вказавши це у своїй угоді про врегулювання.

Хоча стаття 5 (1) (d) все ще може бути обмежена у дії, якщо суди приймуть строгий підхід до тлумачення положень, націлених на укладення контракту в рамках Сінгапурської конвенції, юридично поінформовані комерційні сторони навряд чи натраплять на труднощі при складанні досить чіткою і застосовної статті.

Цінність для України

Примітно, що Великобританія, Європейський Союз і Австралія ще не підписали Конвенцію. Конвенція набуде чинності через 6 місяців після того, як 3 держави приєдналися або ратифікували Конвенцію.

Успіх Конвенції (коли вона набере чинності) буде значною мірою залежати від того, в якій мірі вона буде прийнята і ратифікована державами. Проте, Конвенція, ймовірно, спонукає сторони, що беруть участь в транскордонних проектах і угодах, розглядати посередництво як час і економічно ефективний процес як частину свого інструментарію для розв'язання суперечок.

I на завершення.

Сучасні правові системи повинні надавати різноманітний спектр варіантів вирішення спорів, щоб сторони могли обирати з-поміж них найбільший прийнятний та ефективний режим врегулювання з огляду на специфіку предмета, обставин та бажаних результатів.

З цієї точки зору Сінгапурська конвенція - це всього лише ще одна частина головоломки глобальних конвенцій, які працюють в цьому напрямку. Вона вступає в ряди, але не прагне узурпувати нічиє місце. І оскільки Нью-Йоркська Конвенція 1958 року про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень вважається одним із найуспішніших інструментів, прийнятим ЮНСІТРАЛ і є одним із ключових факторів успіху міжнародного арбітражу. Тепер, через 60 років, прийшов новий претендент. І маємо сподівання, що не менш успішний.

---

⁴ UNCITRAL, Report of Working Group II (Dispute Settlement) on the work of its sixty-sixth session (New York, 6-10 February 2017) (A/CN.9/901)